

ЗАВЪРШИ

XXX МЕЖДУНАРОДЕН

ФЕСТИВАЛ

„МАРТЕНСКИ

МУЗИКАЛНИ ДНИ“

С УСЕТ КЪМ СЪВРЕМЕННОСТТА

Гостите на фестивала в Русе винаги са носели със себе си атмосферата на празничност и неповторимост. По не така беше досега, до три десетото издание на фестивала. С днешна дата събитията в неговата стара и устойчива традиция не само се роаят, но къде категорично, къде малко колебливо се опитват и да отстояват някои завоювани позиции. Например — ежегодното присъствие на съветското изпълнителско изкуство. Едва ли е не обходимо да припомним „звездните“ му часове от миналото, когато в Русе заради едно-единствено съветско име в програмата се стичаше публика от цялата страна... Сега, разбира се, времената се поизмениха, уникалността на музикалните събития (не само у нас!) се превърна просто в дефицит (поради обективно съществуващия информационен бум), а и Мартенските музикални дни като че ли поизчерпаха в голяма степен листата на елитните съветски изпълнителски състави. Следва логично и естествено въпросът — накъде от тук нататък...? И да припомним ли като своеобразен отговор гостуването на Филхармоничния оркестър от гр. Горки — СССР, под диригентството на младия и твърде темпераментен маестро Владимир Зива — един от малкото дебютиращи на фестивалния ни подиум изпълнителски състави. Не искам да правя паралели с миналото, но в репертоарната „заявка“ на оркестъра има нещо много силно и амбициозно, нещо, което не винаги допада на широката аудитория, но в замяна внася едно особено разнообразие, оригинална гледна точка в общия репертоарен облик на събитието. И може би именно това сближава и обединява някак в представите ни всички гостували на фестивала съветски изпълнителски състави — сериозният подбор на авторите и заглавията в програмата, съвременното виждане, тежестта на собственонационалната музикално-историческа традиция. Ето, че оркестърът от Горки също не отстъпи от този очевидно характерен за съветското изпълнителско изкуство стил на програмиране в гастролната им дейност.

Що се отнася до общото художествено равнище на оркестъра, видима е неговата опитност и усет към съвременната музика, независимо че количествено в програмите му все пак преобладаваше класическият руски оркестров репертоар: Увертюра „1812 година“ (в оригиналната си авторска редакция) и Симфония № 6 „Патетична“ от П. И. Чайковски (чудесна тема в международната година на Чайковски) и „Картини от една изложба“ от Мусоргски—Равел. В този смисъл може би най-значимо като постижение бе премиерното представяне на Концерта за цигулка и оркестър от московския композитор Александър Чайковски. Не защото се наложи (обективно) творбата да бъде изпълнена двукратно, а заради високия професионализъм в текстовия прочит и интерпретацията, за явен безусловно и категорично, с една завидна оркестрова и инструментална техника и с не по-малко въображение и усет към тази специфична за съвременната музика стилистика. Имам предвид в

случая технологията на звукоизвличането, тембрирането на звука и ексцентричните модификации на общия оркестров колорит. И една особена чувствителност, която може да се срещне само в съвременните оркестрови партитури. В интерес на истината в тази композиция тя залага много повече на постромантичната стилистика, отколкото на авангарда — като своеобразен мост между класиката (в най-общ смисъл) и съвременността. А това я прави като че ли „почетивна“, по-разбираема за обикновения слушател. В тази все пак доста сложно и рационално организирана оркестрова материя ролята на солиращия инструмент е своеобразна и необичайна — или по-скоро специфична за музиката на Ал. Чайковски. Монологично построена, тя носи една почти класическа одухотвореност и лиричност. Интерпретацията на Илья Калер бе не само безупречна в инструментално отношение (защото зад привидната безпроблемност на материала се крият доста капризни епизоди и пасажии!), но и особено изразителна в градежа и овладяването на формата — нещо, което е по принцип доста трудно за осмисляне в този общо взето речитативно построен и без особени контрасти музикален текст.

Без да градирам впечатленията си, пак в този план на съвременната тема, откроявам и изпълнението на „Симфоничен пролог“ от Георги Минчев. Една творба, която е репертоарна за оркестъра на Зива и се вписва много точно във формата и мащабите на този изпълнителски състав, склонен към силови изграждания, агресивно-гръмки и внезапни кульминации, остра и почти болезнена експресия на звучността.

Впрочем пределният интензитет, с който свирят тези музиканти, поощряван непряко и от диригента, е твърде характерно качество за звука на големите съветски оркестри. За съжаление в случая този стил се оказва доста неподходящ за акустичния капацитет на русенската зала (особено по отношение на звуковата мощ на медните!). Но извън това не мога да не отбележа обективно звуковите качества на щрайха, неговата плътност, тембровата динамика и широта. Може би малко повече прецизност ми се искаше да има в солата и ансамбъла на духовите групи в оркестъра, особено в симфонията на Чайковски. Но и компенсация в известен смисъл има — с „Картини от една изложба“ на Мусоргски — Равел (във втората програма), където оркестърът, по-привикнал и вече понастроен към акустичните условия на залата, регулира забележимо баланса и качеството на звука. Постигна се и един наистина удовлетелен художествен резултат — характеристични детайли, персонифицирани образи, артистично щрихирирани инструментални „типажии“ и стремеж към овладяване на богатата динамична гама на творбата.

След изпълнението ѝ реакцията в залата (отново полупразна!) бе не само шумна, но и доста възторжена. Впрочем тази гениална композиция винаги е възбуждала по особен начин въображението на слушателя! Остана и удоволетвореността, че и тази година фестивалът предостави възможност за среща със съветското изпълнителско изкуство — този път, за да ни сближи може би с един по-съвременен, артистично-атраактивен и патетично показан (макар и в някои случаи „неглижирован“ в детайлите) оркестров стил.

Ива ЧАВДАРОВА